

Juryrapport Brusseprijs 2015

Weet u wie M.J. Brusse was, naar wie deze prijs is vernoemd? Eerlijk gezegd, ik had geen idee, toen Marëtte Wolf, de directeur van het Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten mij belde met de vraag of ik juryvoorzitter wilde worden. Ik had nog nooit van hem gehoord. En dat is jammer want in de tijd tussen de twee Wereldoorlogen was hij volgens tijdgenoten niet minder dan de ‘Prins der Journalisten’.

Daarom in het kort: Rie Brusse, zoals hij door intimi werd genoemd, leefde van 1873 tot 1941, verwekte zeven zonen, in 3 huwelijken, van wie u er ongetwijfeld wel een paar kent: Kees Brusse de acteur, Jan Brusse, lang correspondent in Parijs, Peter Brusse, correspondent in Londen. Rie Brusse begon in 1893 bij *De Telegraaf*, stapte al snel over naar de deftige *Nieuwe Rotterdamse Courant*. Hij schreef echter niet over deftige onderwerpen, hij schreef veelgelezen reportages over de Rotterdamse zelfkant, de rosse buurt van de Zandstraat, de wereld van hoeren, zeelieden en landlopers. Hij nam het voor ze op tegenover de in zijn ogen suffe burgers. ‘Niets is minder waar dan dat die vrouwen hier in verliederlijke afstomping voort zouden leven. Haar geest is soms leniger, guitiger dan van veel huismoeders’.

Brusse schreef fel tegen het hardvochtige beleid van de Rotterdamse havenbaronnen, de misstanden in de jeugdgevangenissen en de slechte opvang van zeelieden. Maar ook maakte hij prachtige reportages aan het front in Vlaanderen en over een grote mijnramp in Duitsland. Hij werd beroemd door zijn wekelijkse feuilleton ‘Onder de mensen’. Koningin Wilhelmina heeft zich ooit zo geërgerd aan een van zijn feuilletons, dat zij haar abonnement op de *NRC*, overigens tijdelijk, opzegde. Hoger kan je als journalist nauwelijks stijgen. Nou, ja, een naar jou genoemde prijs, dat is nog hoger.

Het werk van Rie Brusse werd gekenmerkt door zijn aandacht voor actuele kwesties. Brusse ging zelf, soms undercover, de straat op. Hij haalde het nieuws niet uit de verslagen van de sociale dienst, hij kwam op voor de onderliggende partij, hij ging tegen de heersende macht in. En hij koos onderwerpen die niet altijd voor de hand lagen.

In de geest van het werk van Brusse, de prijs is tenslotte niet voor niks naar hem genoemd, hebben Noraly Beyer, Marcel van Engelen – de winnaar van de Brusseprijs 2014 – en ik, de 135 ingezonden boeken beoordeeld en de shortlist samengesteld. We konden ons geheel vinden in het criterium uit het juryrapport 2014 : de prijs is dus bedoeld voor boeken die actuele en dringende maatschappelijke kwesties aan de orde stellen en bijdragen tot meer inzicht hierin. Veel mooie

interessante boeken zijn daardoor afgevallen. Zonder de andere tekort te doen, wil ik er één noemen omdat de jury daar tegen beter weten in, lang over heeft gearzeld: Mirjam van Hengel, *Hoe mooi alles - Leo en Tineke Vroman, een liefde in oorlogstijd*. Geen actuele kwestie, maar wel heel mooi geschreven. Kill your darlings is ook een ondankbare taak van een boekenjury.

Op basis van deze journalistieke criteria drongen de volgende zes boeken door tot de shortlist:

Frédérique Geerdink, *De jongens zijn dood - Een journalistieke reis naar de kern van de Koerdische kwestie in Turkije* (Spectrum)

Frédérique Geerdink is een van die moedige Nederlandse journalisten die in gevaarlijke conflictgebieden hun werk doen. Zij koos, om maar zo te zeggen, een minder bezocht strijdtoneel: Turks Koerdistan. De strijd van de Koerden voor een onafhankelijke staat beschrijft Geerdink aan de hand van het lot van een groep jonge smokkelaars in het grensgebied tussen Turkije en Irak, 'De Jongens', die omkomen in een bombardement door het Turkse leger. Wie gaf opdracht voor dit bloedbad? De Turkse autoriteiten proberen de zaak in de doofpot te stoppen. Geerdink gaat maandenlang in het gebied wonen om uit te zoeken wat er precies is gebeurd. Zo is haar boek niet alleen een politiek, maar vooral ook een mooi persoonlijk verhaal geworden. Dat ze te kritisch was, bleek vorig jaar toen de Turkse politie een inval in haar huis deed. Vervolgens moest ze voor de rechtbank verschijnen. Ze bleef gewoon op haar post. Maar voor de nominatie voor de Brusseprijs is ze toch speciaal naar Amsterdam gekomen.

Tom Kreling & Esther Rosenberg, *Giftig krediet - De onvermijdelijke ondergang van SNS Reaal* (Balans)

In *Giftig Krediet* beschrijven Tom Kreling en Esther Rosenberg de nationalisatie van SNS Reaal in 2013. Die werd niet zozeer veroorzaakt door de financiële en economische crisis, maar veeleer door overmoed en een opeenstapeling van lichtzinnigheden in de top van het bedrijf, die zich verslikte in het vastgoed. De journalisten van *NRC Handelsblad* schreven eerder al voor hun krant over de teloorgang van de bankverzekeraar. Voor hun boek deden ze aanvullend onderzoek. Ze smeedden een verhaal dat niet alleen diepgravend is uitgezocht, maar ook op een heldere en bij vlagen meeslepende manier is verwoord. Daarmee verdient het een ereplaats in de recente Nederlandse school van boeken over financiële drama's.

Hans Goossen en Theo Sniekers, *El Rey - Van jager tot prooi* (Media Groep Limburg).

De regionale journalistiek zit in de knel. Veel titels zijn verdwenen, veel gemeenten missen een kritische pers die het bestuur hinderlijk volgt. Was dat in Roermond ook maar zo geweest, moet de oud VVD politicus en wethouder Jos van Rey ongetwijfeld gedacht hebben. Maar hij had pech. De twee onderzoeksjournalisten Hans Goossen en Theo Sniekers van *Dagblad De Limburger/Limburgs Dagblad* roken onraad en lieten niet meer los. In *El Rey* beschrijven Goossen en Sniekers zeer toegankelijk de

innige samenwerking tussen een machtige wethouder als Van Rey en diens vriend en projectontwikkelaar Piet van de Pol. Het geeft een mooi inzicht in de lokale bestuurscultuur. De toon is kritisch, maar niet bevooroordeeld en ook de verdiensten van El Rey komen aan bod. Daardoor begrijp je ook waarom de man zo populair was en nog steeds is. .

Tjitske Lingsma, *All Rise! - De grote ambities van het Internationaal Strafhof en de weerbarstige werkelijkheid (Ipso Facto)*

Als symbool van hoop en instituut voor internationale gerechtigheid ging in 2002 het Internationaal Strafhof aan de slag. In Den Haag, stad van vrede en recht. Maar wat komt er eigenlijk terecht van de grote ambities van het International Criminal Court? Met bewonderenswaardige geduld en toewijding begon Tjitske Lingsma aan een journalistieke speurtocht, resulterend in een grondig, veelzijdig en bovenal ontgoochelend portret van een rechtbank die zijn grote ambities stuk ziet lopen op de harde realiteit van de internationale politiek. Lingsma schrikt er niet voor terug om harde conclusies te trekken, maar laat steeds de mogelijkheid open dat de zaak toch nog ten goede keert.

Wouter Laumans & Marijn Schrijver, *Mocro Maffia - Geld, ambitie, hoogmoed en verraad in de onderwereld (Lebowski)*

Laumans en Schrijver nemen ons mee in de wereld van jonge, voornamelijk Marokkaanse criminelen. Jongens met weinig toekomst, die misdaad met grof geweld en status verkiezen boven, ja wat, vakken vullen bij de supermarkt. Een van de hoofdrolspelers in het boek is ene Rida Bennajem, een jongen van 19 jaar die ineens aanzien krijgt omdat hij twee rappers doodschiet. Zomaar. Hij wordt vervolgens belangrijk in het milieu, maar uiteindelijk wordt ook hij gewoon doodgeschoten op straat. Laumans en Schrijver zijn erin geslaagd door eigen onderzoek en met behulp van politiedossiers de leefwereld van de Mocromaffia als het ware van binnenuit te beschrijven. Spannend en filmisch.

Michel Krielaars, *Het brilletje van Tsjechov. Reizen door Rusland (Atlas Contact)*

In *Het brilletje van Tsjechov* schetst Michel Krielaars niet alleen het leven en werk van zijn literaire held, Anton Tsjechov. Hij kijkt als het ware door het brilletje van Tsjechov naar het hedendaagse Rusland en probeert het schier onmogelijke: het doorgronden van een immens en vaak onnavolgbaar land, dat de laatste jaren, of eigenlijk altijd al, in het brandpunt staat van de actualiteit. Hij slaagt in zijn missie dankzij een strakke vorm, die los andoet. In korte, Tsjechoviaanse hoofdstukjes en met een bedrieglijk makkelijke stijl bouwt Krielaars een somber stemmend en tegelijkertijd meeslepend mozaïek.

Het grote moment is aangebroken:

De jury heeft unaniem gekozen tot winnaar van de Brusseprijs 2015: het boek *El Rey* van Hans Goossen en Theo Sniekers. Een grondig uitgezocht en kundig verteld

verhaal, dat zijn directe onderwerp – Jos van Rey en de Roermondse bestuurscultuur – ontstijgt en de kwetsbaarheid van onze lokale democratie blootlegt. De jury waardeert extra dat deze twee journalisten hun werk hebben gedaan tegen de verdrukking in. Als een man als Van Rey roept: “Het is oorlog”, dan moet je sterk in je schoenen staan om door te gaan met je kritische speurtocht.

Amsterdam, 4 juni 2015

De jury van de Brusseprijs 2015:

Ferry Mingelen (voorzitter)

Noraly Beyer

Marcel van Engelen